

MEER HALEN

uit gesprekken met kleuters

In de kleuterklas gonst het dagelijks van de gesprekken. Kleuters steken er heel wat van op. Toch kan er vaak nog meer gehaald worden uit die gesprekken. Hieronder staan 10 tips opgesomd om dit te realiseren. Het gaat om gespreksvaardigheden die je de hele dag door kan inzetten, in elk gesprek met kleuters. Ze zijn dus niet gebonden aan taalactiviteiten.

Sabien Verkinderen

Over de auteur

**SABIEN
VERKINDEREN**

is lector Nederlands in de opleiding Bachelor Kleuteronderwijs in VIVES (campus Tielt).

1) RUIMTE GEVEN OM TE PRATEN

Zorg voor een zekere traagheid in een gesprek. Laat stiltes vallen zodat de kleuters de tijd krijgen om na te denken en te reageren. Geef luisterresponsen, zodat de kleuters aangemoedigd worden om verder te vertellen.

2) GEVARIËERDE VRAGEN STELLEN

Varieer je vraagstelling en gebruik dit als middel om te differentiëren. Aanwijsvragen leveren geen verbale interactie op, maar betrekken kleuters wel. *Ja/nee*-vragen lokken een beperkt antwoord uit. Net zoals de aanwijsvragen bieden ze een stukje veiligheid aan de minder taalvaardige of stillere kleuters. Ook bij *wie/wat/waar*-vragen, *of*-vragen en taalvragen is dat het geval.

Zulke simpele vragen kunnen een opstapje zijn naar andere vragen. *Hoe/waarom*-vragen of vragen naar eigen ervaringen dagen kleuters uit om meer taal te gebruiken.

3) INHOUDELIJK UITDAGEN

Ga verder dan het laten benoemen of beschrijven van iets. Vraag door en zet kleuters aan tot denken. Laat ze bijvoorbeeld vergelijken (*Is dat hetzelfde als...? Is dat minder of meer dan...?*), oorzaak-gevolg verwoorden (*Hoe kwam dat? Is het daardoor dat....?*), middel-doel verwoorden (*Waarmee kan je...? Hoe kan je...?*) of concluderen (*Dus....?*). Voeg nieuwe elementen toe, door bijvoorbeeld vragen te stellen als: *Heb je al gedacht aan...? Wat gebeurt er als...? Kan dat ook bij...? Wat hebben we daarvoor nodig?* Of doe eens een prikkelen-de bewering, zoals *Ik vind spinnen heel*

schattig. Dat lokt soms meer reacties uit dan louter een vraag stellen.

4) IMPLICIETE FEED- BACK GEVEN OP TAAL EN DOORGAAN MET COMMUNICEREN

Ga in op de inhoud van wat er verteld wordt, niet op de vorm. Op taalfouten reageren doe je bij voorkeur op een impliciete manier, door te expanderen (= correct herhalen en iets toevoegen) of te modelleren (= een goede antwoorzin geven). Je zegt dus beter niet expliciet dat iets fout is, want dat remt de zin om te spreken. Bij geheugenfouten (bijvoorbeeld bij een kleuter die herhaaldelijk een verkeerde betekenis toekent aan een woord) is het soms echter aangewezen om toch expliciete taalfeedback te geven en te corrigeren.

5) DE TECHNIEK VAN DE BETEKENIS-ONDERHANDELING TOEPASSEN

Is het niet duidelijk wat de kleuter bedoelt, dan kan je de techniek van de betekenisonderhandeling toepassen. Je vraagt op een directe manier wat de kleuter bedoelt (bv. *Ik snap het niet helemaal, kun je dat uitleggen?*) of je paraphraseert wat de kleuter net verteld heeft. Je omschrijft dan in je eigen woorden wat je denkt dat het kind bedoelt en speelt dat naar de kleuter terug (bv. *Bedoel je dat er iets stuk is en dat je opa dit kwam herstellen?*).

6) VERHALEN VAN KLEUTERS KOPPELEN

Laat bij een gesprek in groep kleuters vooral reageren op wat andere kinderen zeggen, in plaats van hen elk om de beurt op dezelfde vraag te laten antwoorden. Je kan hen hierbij helpen door de verhalen van de kleuters aan elkaar te koppelen. Bijvoorbeeld: *Louis heeft nieuwe schoenen, omdat zijn oude te klein geworden zijn, maar ook Tuur heeft nieuwe schoenen. Zijn het dezelfde als die van Louis?*

7) DE TECHNIEK VAN HET DOORSPLEN GEBRUIKEN

Leg wat het ene kind zegt voor aan andere kinderen, en nodig hen uit om daarop te reageren. Bijvoorbeeld: *X zegt dat ... Wat vinden jullie daarvan? Vind jij dat ook? Bij wie is dat ook zo?* Door spelen kan ook non-verbaal, door

te knikken naar een kind dat lijkt te zullen reageren of door verbaasd of vragend rond te kijken.

8) HERHALEN EN UITBREIDEN

Herhalen en uitbreiden (= expanderen) is niet alleen een goede manier om te reageren op taalfouten. Door af en toe dingen te herhalen en samen te vatten, wordt de inhoud van het gesprek duidelijker voor de kleuters. Herhaal wat het kind zegt en kijk het nieuwsgierig aan. Zo bewijs je dat je geluisterd hebt en nodig je het kind uit om verder te vertellen. Heb je het niet goed begrepen, dan krijgt de kleuter alsnog de kans om te zorgen voor verduidelijking. Kijk je de andere kleuters aan, dan zijn die wellicht geneigd om te reageren, zeker als de uiting aangevuld wordt met een vraag en dus wordt door gespeeld.

Herhaling is echter pas ten volle verrijkend als er ook uitbreiding is, als je taal toevoegt aan de uiting van het kind: *Ik zie het, Louis, dat je nieuwe schoenen hebt. Het zijn veterschoenen. Wie van jullie heeft er ook veterschoenen?*

9) HET NON-VERBALE VERWOORDEN

Als je in gesprek wil gaan met een kleuter die iets aan het doen is, verwoord dan de handelingen die de kleuter doet. Bijvoorbeeld: *Ik zie dat je de tafel aan het dekken bent. Wat heb je klaargemaakt?* In een gesprek in groep verdienen non-verbale reacties je aandacht. Verwoord wat je ziet en zet zo de kleuter aan tot spreken: *Tuur, je toont je schoenen aan je buur. Heb jij misschien ook nieuwe schoenen?*

10) DE BEURT BESCHERMEN

Het is evident dat alle kleuters spreekkansen moeten krijgen. Zorg ervoor dat elke kleuter zich veilig voelt, durft te praten en ook de kans krijgt om te praten. Soms moet er weleens gezegd worden: *Het is nu de beurt aan X om iets te vertellen, of Even wachten Y, X wil nog iets vertellen.*

Hou je een typische gespreksactiviteit (bijvoorbeeld een ervaringsgesprek), experimenteer dan eens op het vlak van organisatie, door te werken in kleine groepjes, duo's, of met een praathoek. Zo geef je meer kleuters de kans om te spreken.

Meer lezen?

Wie op zoek is naar meer tips, vindt inspiratie en informatie in het boek *Taal laten groeien. Taal didactiek voor de kleuterklas*, dat door Sabien Verkinderen werd geschreven en dit jaar verscheen bij uitgeverij Plantyn.